

ผลกระทบของสื่อสังคมต่อทัศนคติและพฤติกรรมทางสังคมในสังคมไทย

The Impact of Social Media on Attitudes and Social Behavior in Thai Society

น.ส.ภาวิภา แก้วศรี¹

Miss. Pawipa Kaewsri

บทคัดย่อ

สื่อสังคมได้กลายเป็นส่วนสำคัญของชีวิตประจำวันของผู้คนทั่วโลก รวมถึงในประเทศไทย โดยเฉพาะในยุคที่การสื่อสารดิจิทัลมีบทบาทในการกำหนดทิศทางและพฤติกรรมของสังคม การใช้งานสื่อสังคมในสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงวิธีการสื่อสารระหว่างบุคคลและกลุ่มสังคมในหลายมิติ สื่อสังคมไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือสำหรับการเชื่อมโยงหรือสร้างความบันเทิงเท่านั้น แต่ยังเป็นพื้นที่สำหรับการแสดงความเห็นและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร รวมถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคม การเมือง และวัฒนธรรม ในด้านการเมือง สื่อสังคมมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนไทย โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่ใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เป็นเครื่องมือในการสื่อสารและเคลื่อนไหวทางการเมือง การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติทางการเมืองและความเชื่อทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญ ในส่วนของพฤติกรรมทางสังคม การใช้สื่อสังคมได้ส่งผลต่อการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างมาก ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารกับเพื่อน ครอบครัว และชุมชนได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว แต่ในขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดการลดลงของการสื่อสารในชีวิตจริง การที่ผู้คนเลือกที่จะสื่อสารผ่านช่องทางออนไลน์มากกว่าการพบปะกันในชีวิตประจำวันนั้น อาจทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชนห่างเหินลง ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้สื่อสังคมสามารถแบ่งได้เป็นทั้งด้านบวกและด้านลบ เพื่อจัดการและลดผลกระทบที่เกิดจากสื่อสังคมจำเป็นต้องมีการส่งเสริมให้ผู้ใช้งานมีความสามารถในการตรวจสอบข้อมูลก่อนที่จะเชื่อหรือแชร์ รวมถึงการสร้างความรู้ความตระหนักรู้เกี่ยวกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้งานที่ไม่เหมาะสม นอกจากนี้การสนับสนุนให้มีการศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมอย่างมีความรับผิดชอบและสติรู้ตัว เป็นสิ่งที่สำคัญเพื่อให้สังคมไทยสามารถใช้สื่อสังคมเป็นเครื่องมือในการพัฒนาและเสริมสร้างความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อไป

คำสำคัญ: สื่อสังคม, ทัศนคติ, พฤติกรรมทางสังคม, สังคมไทย

¹ นักวิชาการอิสระ ; independent Scholar, Thailand

Abstract

Social media has become an essential part of people's daily lives worldwide, including in Thailand, particularly in an era where digital communication plays a significant role in shaping societal direction and behavior. Social media usage in Thai society has transformed interpersonal and group communication in various dimensions. It is not only a tool for connection and entertainment but also a platform for expressing opinions, exchanging information, and participating in social, political, and cultural processes. In the political arena, social media plays a crucial role in encouraging political participation among Thais, especially the youth who utilize online platforms as a tool for communication and political activism. This participation has significantly influenced political attitudes and social beliefs. Regarding social behavior, social media has greatly impacted the formation and maintenance of interpersonal relationships. People can easily and quickly communicate with friends, family, and communities. However, it has also led to a decline in face-to-face communication. The preference for online communication over physical meetings can weaken family and community relationships. The effects of social media usage can be both positive and negative. To manage and mitigate the negative impacts of social media, it is essential to promote users' ability to verify information before believing or sharing it, as well as raising awareness of the potential consequences of inappropriate usage. Additionally, supporting education and learning about responsible and mindful social media use is crucial to enable Thai society to utilize social media as a tool for development and fostering positive relationships.

Keywords: Social Media, Attitudes, Social Behavior, Thai Society

1.บทนำ

ในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิต สื่อสังคมกลายเป็นเครื่องมือที่ขาดไม่ได้สำหรับคนในสังคมไม่ว่าจะเป็นการสื่อสาร การค้นหาข้อมูล หรือการสร้างความสัมพันธ์ สื่อสังคมทำให้ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างไรขอบเขตทางภูมิศาสตร์และเวลา สิ่งที่เคยเป็นเรื่องยุ่งยากและใช้เวลานานในอดีต เช่น การส่งจดหมายหรือการติดต่อทางโทรศัพท์ในระยะไกล ปัจจุบันกลับทำได้ง่ายดายและรวดเร็วเพียงแค่ปลายนิ้วสัมผัสด้วยแอปพลิเคชันเช่น เฟซบุ๊ก (Facebook), ทวิตเตอร์(Twitter), อินสตาแกรม(Instagram), และ ติกต็อก(TikTok) ผู้ใช้งานสามารถส่งข้อความ ปรับปรุงสถานะชีวิตให้เป็นปัจจุบัน หรือแสดงความเห็นต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ทันที

สื่อสังคมมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงผู้คนจากทั่วทุกมุมโลก ทำให้เกิดสังคมออนไลน์ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิด และมุมมอง ผู้คนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้เรื่องราวใหม่ ๆ ที่อาจไม่เคยเข้าถึงได้ก่อนหน้านี้ นอกจากนี้การมีอยู่ของสื่อสังคมยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการกระจายข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่มีความรวดเร็วและกว้างขวาง ส่งผลให้ผู้ใช้งานสามารถติดตามข่าวสารและเหตุการณ์สำคัญทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลกได้อย่างต่อเนื่องและทันเวลา สื่อสังคมยังเป็นเวทีสำหรับการแสดงความคิดเห็นและแสดงออกทางการเมือง ซึ่งส่งผลให้ผู้คนมีความตื่นตัวและมีส่วนร่วมในการเมืองและการสังคมมากยิ่งขึ้น

การขยายตัวของสื่อสังคมในสังคมไทยมีผลอย่างมากต่อการสร้างสรรค์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การขยายเครือข่ายทางสังคม และการเสริมสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจและการสื่อสารทางการตลาด หลายองค์กรและธุรกิจได้ใช้สื่อสังคมเป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์และขายสินค้าหรือบริการ (รุ่งนภา มณีชัย ,2562) นอกจากนี้การสร้างเนื้อหาต่าง ๆ บนสื่อสังคมยังเป็นช่องทางที่ผู้ใช้งานสามารถสร้างรายได้เสริมได้อีกด้วย อาทิเช่น การทำเนื้อหาวิดีโอ การเขียนบทความ หรือการขายสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดจากสื่อสังคม การเข้ามาของสื่อสังคมในสังคมไทยไม่เพียงแต่มีผลกระทบในระดับบุคคล แต่ยังมีผลในระดับสังคมอย่างกว้างขวาง สังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านพฤติกรรมและทัศนคติของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการสื่อสารทางการเมือง ความเชื่อทางสังคมและชีวิตส่วนตัวของผู้คน สื่อสังคมทำให้ข้อมูลสามารถกระจายไปยังกลุ่มคนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง การสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมเป็นปรากฏการณ์ที่สำคัญมากในสังคมไทย สื่อสังคมเป็นเวทีที่เปิดกว้างสำหรับประชาชนในการแสดงออกถึงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างเสรี ซึ่งในอดีตนั้นการสื่อสารและการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอาจถูกจำกัดหรืออยู่ภายใต้การควบคุมของสื่อสารมวลชนหลัก สื่อสังคมจึงเป็นเครื่องมือที่ทำให้การแสดงออกทางการเมืองมีความหลากหลายมากขึ้น (สาวิณี พงษ์เจริญ ,2564) นอกจากนี้ การมีอยู่ของแพลตฟอร์มสื่อสังคมยังช่วยให้การจัดตั้งกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว และการเข้าถึงข่าวสารข้อมูลจากทั้งฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายต่อต้านเกิดขึ้นอย่างเท่าเทียม

การใช้งานสื่อสังคมยังสามารถก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อพฤติกรรมและทัศนคติของคนในสังคมไทย ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องหรือบิดเบือนสามารถแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจผิดและความสับสนในสังคม นอกจากนี้การแบ่งแยกทางความคิดในเรื่องการเมืองและสังคมยังสามารถนำไปสู่การทะเลาะวิวาทหรือความขัดแย้งในระดับส่วนบุคคลและระดับสังคมอีกด้วย นอกจากนี้สื่อสังคมยังมีผลกระทบต่อความเชื่อทางสังคมและวัฒนธรรมของคนไทย การแพร่หลายของเนื้อหาจากต่างประเทศทำให้วิถีชีวิตและความเชื่อดั้งเดิมบางส่วนของคนไทยถูกท้าทายและเปลี่ยนแปลง ผู้คนเริ่มเปิดรับวัฒนธรรมและแนวคิดใหม่ ๆ ที่แตกต่างจากสิ่งที่เคยรู้จัก ซึ่งในด้านหนึ่งอาจส่งผลให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนาทางสังคม แต่ในทางกลับกันก็อาจทำให้เกิดการละทิ้งวัฒนธรรมดั้งเดิมบางอย่างที่สำคัญต่อการธำรงรักษาเอกลักษณ์ของชาติ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชีวิตส่วนตัวของ

ผู้คนก็เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดจากการใช้สื่อสังคม การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลหรือการสร้างตัวตนในโลกออนไลน์ทำให้ผู้ใช้งานรู้สึกมีอิสระในการแสดงออกมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็อาจส่งผลให้เกิดการละเมิดความเป็นส่วนตัวหรือการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ (Cyberbullying) ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไข นอกจากนี้การเสพติดสื่อสังคมยังส่งผลต่อการจัดการเวลาส่วนตัว และอาจส่งผลให้ผู้คนมีปัญหาด้านสุขภาพจิต เช่น ความวิตกกังวลหรือภาวะซึมเศร้า เนื่องจากการเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่นในโลกออนไลน์ (มนทิรา กิตติวงศ์, 2563)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์หลักในการศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบของการใช้สื่อสังคมต่อพฤติกรรมและทัศนคติของประชาชนในสังคมไทย โดยจะเน้นพิจารณาในสามประเด็นสำคัญ ได้แก่ การสื่อสารทางการเมือง ความเชื่อทางสังคม และผลกระทบต่อชีวิตส่วนตัวของผู้ใช้งาน บทความจะพิจารณาทั้งแง่มุมด้านบวกและลบของการใช้งานสื่อสังคมในสังคมไทย เพื่อให้เห็นภาพรวมของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม อีกทั้งยังจะสำรวจว่าสื่อสังคมสามารถเป็นเครื่องมือในการสร้างความตื่นตัวทางการเมืองและการเคลื่อนไหวทางสังคมได้อย่างไร รวมถึงวิเคราะห์ว่าผู้ใช้งานมีการปรับตัวอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการบริโภคข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อสังคม

2.กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในบริบทของการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของสื่อสังคมต่อพฤติกรรมและทัศนคติทางสังคมในสังคมไทย มีการใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหลายประการในการอธิบายและวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมสมัยใหม่ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เกิดขึ้นจากการใช้งานสื่อสังคมอย่างแพร่หลาย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานี้ประกอบด้วย:

2.1 ทฤษฎีการสื่อสารทางสังคม (Social Communication Theory)

ทฤษฎีการสื่อสารทางสังคมมีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการมีส่วนร่วมทางสังคมผ่านสื่อสังคม การสื่อสารทางสังคมในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากเมื่อเปรียบเทียบกับ การสื่อสารแบบดั้งเดิม สื่อสังคมได้ทำให้ประชาชนสามารถสื่อสารแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในเวลาใกล้เคียงกับเหตุการณ์จริง และมีการเปิดพื้นที่สำหรับการสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคม เช่น การสื่อสารทางการเมือง การเคลื่อนไหวทางสังคม และการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ซึ่งช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายมากขึ้น ทฤษฎีนี้จึงเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาว่าการสื่อสารในโลกดิจิทัลมีผลกระทบอย่างไรต่อการปฏิสัมพันธ์และการรับรู้ทางสังคม

2.2 ทฤษฎีการศึกษาพฤติกรรมทางสังคม (Social Learning Theory)

ทฤษฎีการศึกษาพฤติกรรมทางสังคมพัฒนาโดยนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน อัลเบิร์ต บันดูรา (Albert Bandura) ซึ่งอธิบายว่า มนุษย์เรียนรู้พฤติกรรมผ่านการสังเกตผู้อื่นและการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว (Bandura, 1986) ทฤษฎีนี้เน้นถึงบทบาทของการสื่อสารและสื่อสังคมในการส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

และทัศนคติของผู้คน สื่อสังคมมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมและการแสดงออกทางสังคม โดยผู้คนสามารถเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ ๆ จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นผ่านเนื้อหาที่ปรากฏบนสื่อสังคม เช่น การรับข้อมูลที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ และการแสดงออกความคิดเห็นต่อสาธารณะ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นผ่านการมีส่วนร่วมและการตอบสนองต่อข้อความหรือเหตุการณ์ที่ปรากฏบนสื่อสังคม

2.3 ทฤษฎีการสร้างการเชื่อและอัตลักษณ์ (Theory of Social Identity and Belief Formation)

ทฤษฎีการสร้างการเชื่อและอัตลักษณ์อธิบายว่าการสร้างและรักษาความเชื่อทางสังคมเกิดขึ้นผ่านการปฏิสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นบนสื่อสังคม โดยสื่อสังคมเป็นพื้นที่ที่ผู้คนสามารถสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง และสามารถนำเสนอหรือแสดงออกในรูปแบบที่ต้องการต่อผู้อื่นได้ (Tajfel & Turner, 1986) นอกจากนี้ สื่อสังคมยังมีบทบาทในการสนับสนุนและเสริมสร้างความเชื่อทางสังคมผ่านกระบวนการสื่อสารทางอ้อม เช่น การรับรู้ความคิดเห็นจากกลุ่มเพื่อน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชุมชนออนไลน์ และการรับรู้เนื้อหาที่ถูกแบ่งปันให้ผู้อื่นอย่างแพร่หลาย ทฤษฎีนี้มีบทบาทสำคัญในการทำความเข้าใจว่าอัตลักษณ์ส่วนบุคคลและกลุ่มสามารถถูกสร้างขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปได้อย่างไรในบริบทของสื่อสังคม การนำทฤษฎีเหล่านี้มาใช้ในการศึกษา จะช่วยให้เราเข้าใจถึงกระบวนการที่สื่อสังคมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและทัศนคติของผู้คนในสังคมไทย รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการใช้งานสื่อสังคม

3. สถานการณ์สื่อสังคมในสังคมไทยปัจจุบัน

ปัจจุบันสื่อสังคมมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของประชาชนไทยและกลายเป็นเครื่องมือหลักในการสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูล สื่อสังคมไม่เพียงแต่เป็นแหล่งความบันเทิง แต่ยังมีบทบาทสำคัญในด้านการศึกษา การตลาด การสื่อสารทางการเมือง และการสร้างความเชื่อในสังคม บทนี้จะกล่าวถึงสถานการณ์การใช้งานสื่อสังคมในสังคมไทย และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านพฤติกรรมและทัศนคติของผู้คนในสังคม

การใช้งานสื่อสังคมในสังคมไทย

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา การใช้งานสื่อสังคมในสังคมไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลปี 2025 พบว่าแพลตฟอร์มยอดนิยมในประเทศไทยประกอบด้วยเฟซบุ๊ก (Facebook), ทวิตเตอร์ (Twitter), อินสตาแกรม (Instagram), และ ดิกด็อก (TikTok) และยูทูบ (YouTube) โดยเฟซบุ๊ก ยังคงเป็นแพลตฟอร์มที่ได้รับความนิยมสูงสุดในกลุ่มประชากรทั่วไป ขณะที่อินสตาแกรมและดิกด็อก ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในกลุ่มเยาวชน ซึ่งใช้แพลตฟอร์มเหล่านี้ในการแบ่งปันภาพถ่าย วิดีโอสั้น และเนื้อหาสร้างสรรค์ นอกจากนี้ทวิตเตอร์ยังคงเป็นแพลตฟอร์มที่ได้รับความนิยมสำหรับการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองและสังคมต่าง ๆ การใช้สื่อสังคมในกลุ่มผู้ใหญ่และเยาวชนมีความแตกต่างกันเล็กน้อย โดยเยาวชนมักใช้สื่อสังคมเป็นช่องทางในการสร้างเครือข่ายสังคม สร้างสรรค์เนื้อหา และแลกเปลี่ยนข้อมูลส่วนตัว ขณะที่ผู้ใหญ่ใช้เพื่อการติดตามข่าวสาร การทำงาน หรือการติดตามความเคลื่อนไหวในครอบครัว นอกจากนี้ยังพบว่าในช่วงโควิด-19 การใช้งานสื่อสังคมเพิ่มขึ้นอย่างมี

นัยสำคัญ เนื่องจากการต้องอยู่บ้านและการทำงานจากระยะไกล (ปัทมาภรณ์ สุขสมโส และปฐมพงษ์ พุ่มพุกษ์ ,2564)

การเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมือง

สื่อสังคมมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิธีการสื่อสารทางการเมืองในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเยาวชนที่มองว่าสื่อสังคมเป็นพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างอิสระ การใช้สื่อสังคมในการจัดกิจกรรมทางการเมือง การรณรงค์ และการชุมนุมทางสังคมเกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย ตัวอย่างเช่น การจัดกิจกรรมออนไลน์ผ่านแฮชแท็กในทวิตเตอร์ หรือการเชิญชวนผู้คนเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมืองผ่านเฟซบุ๊ก ไลฟ์ (Facebook Live) การสื่อสารทางการเมืองในสื่อสังคมช่วยเปิดพื้นที่ให้ผู้คนสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ โดยไม่ต้องผ่านสื่อมวลชนแบบดั้งเดิม ซึ่งส่งผลให้ข้อมูลทางการเมืองที่กระจายผ่านสื่อสังคมมีอิทธิพลต่อการรับรู้และทัศนคติของประชาชนอย่างมาก ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ สื่อสังคมยังเป็นเวทีในการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อความยุติธรรมทางการเมืองและสังคม (บุษยากร ตีระพุดติกุลชัย,2023) เช่น การรณรงค์เกี่ยวกับความเท่าเทียมทางเพศ สิทธิมนุษยชน และการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบต่อความเชื่อทางสังคม

สื่อสังคมมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงในความเชื่อทางสังคม โดยข้อมูลและความคิดเห็นที่เผยแพร่ในสื่อสังคมสามารถส่งผลต่อมุมมองและความเชื่อในเรื่องต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงในความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม หรือค่านิยมสังคมเกิดขึ้นจากการที่ผู้คนได้รับข้อมูลที่หลากหลายจากแหล่งต่างๆ บนสื่อสังคม โดยบางครั้งข้อมูลเหล่านี้อาจจะขัดแย้งกับความเชื่อดั้งเดิมหรือค่านิยมที่เคยมีอยู่ ตัวอย่างเช่น การเผยแพร่ข้อมูลหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับศาสนาหรือประเด็นทางวัฒนธรรมที่เป็นที่ถกเถียง อาจส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในมุมมองและทัศนคติของประชาชน (Rodklai, & Kongsathid, 2024)

อย่างไรก็ตาม สื่อสังคมก็มีบทบาทในการรักษาและเสริมสร้างความเชื่อทางสังคมด้วยเช่นกัน ผู้คนสามารถสร้างกลุ่มชุมชนออนไลน์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่สอดคล้องกับความเชื่อทางศาสนาและวัฒนธรรมของตน ซึ่งส่งผลให้ความเชื่อเหล่านั้นยังคงถูกสืบสานต่อไป

ผลกระทบต่อชีวิตส่วนตัว

การใช้สื่อสังคมในชีวิตประจำวันส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตส่วนตัวของผู้คนมากมาย สื่อสังคมทำให้ผู้คนสามารถสร้างภาพลักษณ์ในโลกออนไลน์ได้ เช่น การโพสต์ภาพหรือวิดีโอที่สะท้อนความสำเร็จในชีวิต การทำกิจกรรมต่างๆ หรือการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ สิ่งเหล่านี้สร้างผลกระทบต่อการรับรู้ของผู้อื่นและการรับรู้ต่อตนเอง โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนที่มักให้ความสำคัญกับการได้รับความสนใจและการยอมรับจากผู้อื่นผ่านการกด “ไลค์” หรือ “แชร์” บนสื่อสังคม (ชญานิกา ศรีวิชัย,2561)

นอกจากนี้การใช้เวลาบนสื่อสังคมยังส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวและสังคม เช่น การลดเวลาในการสื่อสารกับสมาชิกในครอบครัว การลดปฏิสัมพันธ์ในชีวิตจริง และการส่งเสริมการแยกตัวจากสังคม สิ่งเหล่านี้เป็นผลกระทบที่อาจส่งผลต่อความเป็นอยู่และความสุขในชีวิต

4. ปัจจัยที่มีผลกระทบจากสื่อสังคม

การเติบโตของสื่อสังคมในสังคมไทยได้ก่อให้เกิดผลกระทบที่หลากหลาย ทั้งในแง่ของการแพร่กระจายข้อมูล การสร้างความคิดเห็นทางการเมือง การสร้างภาพลักษณ์และอัตลักษณ์ส่วนบุคคล และผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับความแตกแยกทางสังคม ดังที่กล่าวถึงในหัวข้อต่างๆ ต่อไปนี้

การกระจายข้อมูลและข่าวสาร

สื่อสังคมได้เปลี่ยนแปลงวิธีการกระจายข้อมูลข่าวสารในสังคมอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในเรื่องของความเร็วในการเผยแพร่ข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูลอย่างกว้างขวาง ข้อมูลทั้งที่ถูกต้องและไม่ถูกต้องสามารถแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งทำให้เกิดปัญหาข่าวปลอม (Fake News) ที่เป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างความสับสนและความเข้าใจผิดในสังคม ข่าวปลอมที่ถูกเผยแพร่ในสื่อสังคมอาจมีผลกระทบต่อการตัดสินใจของประชาชนในหลายด้าน เช่น การตัดสินใจทางการเมือง การบริโภคสินค้า หรือแม้กระทั่งการตัดสินใจด้านสุขภาพ (Kemp, 2021) ดังนั้นการป้องกันการแพร่กระจายของข่าวปลอมและการส่งเสริมการตรวจสอบข้อเท็จจริง (Fact-checking) จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการลดผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดขึ้น

การสร้างความคิดเห็นทางการเมือง

สื่อสังคมมีบทบาทสำคัญในการสร้างและกำหนดความคิดเห็นทางการเมืองของประชาชน ผู้คนสามารถใช้สื่อสังคมเพื่อแสดงออกถึงทัศนคติทางการเมือง สนับสนุนหรือต่อต้านรัฐบาล รวมถึงการจัดกิจกรรมทางการเมืองออนไลน์ โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สื่อสังคมกลายเป็นช่องทางหลักที่ประชาชนใช้ในการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี นอกจากนี้ยังพบว่าแพลตฟอร์มต่างๆ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook), ทวิตเตอร์ (Twitter), และ ตี๊กต็อก (TikTok) มักถูกใช้เป็นเครื่องมือในการรณรงค์ทางการเมือง หรือแม้แต่ในการจัดชุมนุมทางการเมือง ทำให้การเคลื่อนไหวทางสังคมเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น การแสดงความคิดเห็นและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองในโลกออนไลน์สามารถกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และเพิ่มระดับความตื่นตัวทางการเมืองในสังคมไทย (Liew, 2020)

การเสริมสร้างอัตลักษณ์และการสร้างภาพลักษณ์

สื่อสังคมเป็นพื้นที่ที่บุคคลสามารถแสดงออกถึงตัวตนและความเชื่อในเชิงสังคมได้อย่างชัดเจน โดยผู้คนสามารถสร้างและเสริมสร้างอัตลักษณ์ส่วนตัวผ่านการโพสต์เนื้อหาที่แสดงถึงทัศนคติ ความคิด และค่านิยมของตนเอง เช่น การแบ่งปันภาพถ่ายและวิดีโอที่สะท้อนถึงชีวิตประจำวัน หรือการแสดงออกถึงความเชื่อทางสังคม วัฒนธรรม และการเมือง สื่อสังคมทำให้ผู้คนสามารถสร้างภาพลักษณ์ส่วนตัวที่ต้องการให้ผู้อื่นรับรู้และรับชม ซึ่งใน

บางกรณีอาจเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง การเสริมสร้างอัตลักษณ์นี้อาจส่งผลต่อความรู้สึกมั่นใจในตนเองหรือความรู้สึกกดดันจากการเปรียบเทียบกับผู้อื่น (Boyd & Ellison, 2007) นอกจากนี้การมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนหรือผู้ติดตามในสื่อสังคมยังช่วยสร้างการยอมรับทางสังคมและส่งเสริมความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนออนไลน์

การเพิ่มความแตกแยกในสังคม

แม้ว่าสื่อสังคมจะเป็นพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเสรี แต่ในทางตรงกันข้าม สื่อสังคมก็สามารถส่งผลให้เกิดความแตกแยกในสังคมได้เช่นกัน โดยเฉพาะในกรณีที่ความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันแพร่กระจายในแพลตฟอร์มเหล่านี้ การเสริมสร้างความเชื่อที่ขัดแย้งกันอาจทำให้เกิดการแยกกลุ่มในสังคมและก่อให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองและสังคมมากขึ้น เช่น ในกรณีของการแบ่งกลุ่มที่สนับสนุนหรือต่อต้านการเมือง หรือการปลูกฝังความเชื่อที่ไม่เป็นความจริงผ่านข้อมูลที่บิดเบือน การเสพข้อมูลจากแหล่งที่ไม่หลากหลายหรือมีอคติยังสามารถทำให้ผู้คนมองเห็นโลกในมุมมองที่แคบลง และยังเสริมความเชื่อที่มีอยู่เดิมโดยไม่ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของความแตกแยกในสังคม สรุปลือสังคมส่งผลกระทบต่อหลายด้านของชีวิตในสังคมไทย ทั้งการแพร่กระจายข้อมูล การสร้างความคิดเห็นทางการเมือง การเสริมสร้างอัตลักษณ์ และความแตกแยกในสังคม การใช้งานสื่อสังคมอย่างมีสติและการตรวจสอบข้อมูลอย่างรอบคอบจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการลดผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้สื่อออนไลน์ (Thompson, 2005)

5.ผลกระทบสื่อสังคมต่อพฤติกรรมทางสังคม

สื่อสังคมเป็นช่องทางสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้คนในหลายด้าน โดยเฉพาะในบริบทของสังคมไทย การใช้สื่อสังคมมีผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคม และความสัมพันธ์ในครอบครัว ดังที่กล่าวถึงในหัวข้อต่างๆ ต่อไปนี้

การมีส่วนร่วมทางการเมือง

สื่อสังคมเป็นพื้นที่ที่ช่วยให้ผู้คนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองได้ง่ายและสะดวกขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกถึงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านโพสต์ การแชร์ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง หรือการเข้าร่วมกิจกรรมออนไลน์ เช่น การจัดการประชุมเสวนาผ่านทางแพลตฟอร์มต่างๆ เช่น เฟซบุ๊ก ไลฟ์ (Facebook Live) หรือการรวมตัวกันเพื่อเคลื่อนไหวทางสังคมผ่านโครงการบนทวิตเตอร์ การมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านสื่อสังคมช่วยกระตุ้นให้ผู้คนตื่นตัวในเรื่องการเมืองมากขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการเชื่อมต่อและรวมตัวของกลุ่มคนที่มีความเห็นทางการเมืองเดียวกัน ซึ่งสามารถผลักดันให้เกิดการเคลื่อนไหวที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐและรัฐบาลได้อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมทางการเมืองในสื่อสังคมยังอาจนำไปสู่การแพร่กระจายข้อมูลที่ผิดพลาดหรือมีอคติ ซึ่งอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดและความขัดแย้งในสังคมได้ นอกจากนี้ ความเปิดกว้างของสื่อสังคมยังทำให้บุคคลที่มี

ความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันสามารถปะทะคารมกันได้อย่างง่ายดาย ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความแตกแยกทางความคิดระหว่างกลุ่มคนต่างๆ (Liew, 2020)

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคม

สื่อสังคมส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคมในหลายมิติ โดยเฉพาะการสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์ในสังคม ผู้ใช้งานสื่อสังคมสามารถสื่อสารกับผู้คนในวงกว้างได้อย่างง่ายดายและรวดเร็ว การแชร์ความคิดเห็นและข้อมูลในสื่อสังคมสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลในเรื่องต่างๆ เช่น ความสัมพันธ์ในสังคม การยอมรับความแตกต่างทางความคิดและวัฒนธรรม หรือการรวมตัวกันของกลุ่มคนที่มีความคิดเห็นเหมือนกัน อย่างไรก็ตาม การใช้สื่อสังคมอาจส่งผลให้เกิดการแยกตัวจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในชีวิตจริง และอาจทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในชีวิตประจำวันลดลง (Kemp, 2021)

นอกจากนี้ สื่อสังคมยังสามารถทำลายความสัมพันธ์ทางสังคมได้ เช่น การแสดงความคิดเห็นที่ก้าวร้าวหรือไม่เหมาะสมในสื่อสังคมออนไลน์อาจนำไปสู่ความขัดแย้งและการทะเลาะกันระหว่างบุคคล รวมถึงการถูกกีดกันออกจากกลุ่มสังคม การที่ข้อมูลและความคิดเห็นแพร่กระจายอย่างรวดเร็วในสื่อสังคมยังสามารถทำให้เกิดแรงกดดันทางสังคมให้บุคคลต้องปฏิบัติตามหรือแสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกับกลุ่มคนส่วนใหญ่ แม้ว่าจะไม่สอดคล้องกับความคิดและความเชื่อของตนเอง

ผลกระทบต่อการสื่อสารในครอบครัว

สื่อสังคมส่งผลกระทบโดยตรงต่อความสัมพันธ์และการสื่อสารภายในครอบครัว ในหลายครอบครัวพบว่าการใช้เวลาไปกับสื่อสังคมอาจทำให้สมาชิกในครอบครัวมีเวลาสื่อสารกันน้อยลง โดยเฉพาะในกรณีที่สมาชิกคนใดคนหนึ่งในครอบครัวใช้เวลาไปกับการเล่นสื่อสังคมมากเกินไปจนเกิดการเสพติด ส่งผลให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวเกิดความห่างเหินและขาดการปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพ

การใช้สื่อสังคมอย่างไม่เหมาะสมในครอบครัว เช่น การเผยแพร่ข้อมูลส่วนตัวของสมาชิกในครอบครัวโดยไม่ได้รับความยินยอม หรือการเปรียบเทียบชีวิตของครอบครัวกับครอบครัวอื่นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ อาจทำให้เกิดความรู้สึกกดดันและความขัดแย้งในครอบครัว นอกจากนี้การเสพติดสื่อสังคมยังอาจนำไปสู่ปัญหาการแยกตัวและการขาดความใส่ใจในความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัวอย่างรุนแรงมากขึ้น (Livingstone, 2008) ผลกระทบของสื่อสังคมต่อพฤติกรรมทางสังคมมีหลายด้าน ทั้งในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคม และผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว การใช้สื่อสังคมอย่างมีสติและการสร้างสมดุลระหว่างโลกออนไลน์และชีวิตจริงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยลดผลกระทบเชิงลบของสื่อสังคม

6.แนวทางในการจัดการและลดผลกระทบจากสื่อสังคม

ในยุคดิจิทัลปัจจุบัน สื่อสังคมกลายเป็นส่วนสำคัญของชีวิตประจำวันและมีบทบาทที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและทัศนคติของคนในสังคมไทยอย่างมาก อย่างไรก็ตามการใช้งานสื่อสังคมที่ไม่เหมาะสมหรือขาดการควบคุมสามารถนำไปสู่ผลกระทบที่รุนแรงทั้งในด้านสังคม การเมือง และชีวิตส่วนตัวของผู้ใช้งาน ดังนั้น แนวทางในการจัดการและลดผลกระทบจากการใช้สื่อสังคมเป็นสิ่งที่สำคัญ โดยมีประเด็นหลักดังต่อไปนี้:

การส่งเสริมการใช้สื่อสังคมอย่างมีวิจารณญาณ

หนึ่งในแนวทางที่สำคัญในการลดผลกระทบจากสื่อสังคมคือการส่งเสริมให้ผู้ใช้สามารถใช้สื่อสังคมได้อย่างมีวิจารณญาณ การใช้วิจารณญาณนี้หมายถึงความสามารถในการแยกแยะข้อมูลที่ถูกต้องและไม่ถูกต้องออกจากกัน รวมถึงการไม่หลงเชื่อหรือเผยแพร่ข่าวปลอม (Fake News) ซึ่งเป็นหนึ่งในปัญหาหลักที่แพร่กระจายในสื่อสังคมออนไลน์ การที่ผู้ใช้สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องก่อนแชร์ และรับรู้ถึงผลกระทบของการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องจะช่วยลดการกระจายของข้อมูลเท็จในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Bakir & McStay, 2018)

วิธีการส่งเสริมการใช้สื่อสังคมอย่างมีวิจารณญาณสามารถทำได้ผ่านการอบรมให้ความรู้และทักษะในการใช้สื่อดิจิทัล การแนะนำวิธีการตรวจสอบแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ การใช้เครื่องมือในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล รวมถึงการสร้างความเข้าใจให้กับผู้ใช้ว่า การแชร์ข้อมูลโดยไม่ตรวจสอบสามารถสร้างความเสียหายทางสังคมและส่งผลกระทบต่อผู้คนในวงกว้าง การสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ในการใช้สื่อไม่ใช่น้ำที่ของ ผู้ใช้เพียงลำพัง แต่ควรเป็นภารกิจร่วมกันระหว่าง ภาครัฐโดยเฉพาะ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ที่ควรพัฒนาโครงการอบรมประชาชนเรื่องการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล สถานศึกษาควรบูรณาการการเรียนรู้เรื่อง “การแยกแยะข้อมูลเท็จ-จริง” ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วน ครอบครัวควรปลูกฝังนิสัยการใช้สื่ออย่างมีสติและอภิปรายข้อมูลข่าวสารร่วมกันในบ้าน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางความคิดตั้งแต่วัยเด็กนอกจากนี้ ภาคเอกชนและแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook), ทวิตเตอร์ (Twitter) ควรพัฒนาระบบแจ้งเตือนและตรวจสอบข่าวปลอม เพื่อร่วมมือกับภาครัฐในการลดการแพร่กระจายข้อมูลบิดเบือน

การสนับสนุนการศึกษาด้านสื่อใหม่

การให้ความรู้และการศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมอย่างถูกต้องและปลอดภัยเป็นอีกหนึ่งแนวทางสำคัญในการลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสื่อสังคม การสนับสนุนการศึกษาด้านสื่อใหม่ (New Media Literacy) ควรครอบคลุมไปถึงทักษะในการประเมินและวิเคราะห์เนื้อหาที่พบในสื่อสังคม รวมถึงการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบทางจิตวิทยาและสังคมที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้สื่อดิจิทัล การให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมในโรงเรียนหรือในที่ทำงานจะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้กับผู้ใช้ในการป้องกันตัวเองจากข้อมูลที่บิดเบือน หรือเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม (Livingstone & Sefton-Green, 2016)

นอกจากนี้ควรมีการส่งเสริมการศึกษาที่เน้นไปยังการรับรู้ถึงผลกระทบทางจิตใจที่อาจเกิดขึ้นจากการเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่นในสื่อสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาทางสุขภาพจิต เช่น ความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ หรือการสูญเสียความมั่นใจในตนเอง การให้ความรู้ในเรื่องนี้จะช่วยให้ผู้ใช้สามารถใช้งานสื่อสังคมอย่างมีสติ และมีวิจารณญาณที่ดีกว่าในการจัดการกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นการสร้าง “พลเมืองดิจิทัล” ที่มีความรับผิดชอบ จำเป็นต้องอาศัยบทบาทของกระทรวงศึกษาธิการและสถาบันการศึกษา ในการจัดหลักสูตรสื่อและข้อมูลตั้งแต่ระดับประถมถึงอุดมศึกษา สถาบันศาสนา เช่น วัดหรือองค์กรทางศาสนา ควรทำหน้าที่เสริมคุณธรรมและจริยธรรมดิจิทัล เช่น การใช้สื่อเพื่อการสื่อสารอย่างไม่สร้างความเกลียดชังขณะเดียวกัน องค์กรภาคประชาสังคม (NGOs) ควรจัดกิจกรรมปฏิบัติการในชุมชน เพื่อให้ประชาชนมีทักษะในการประเมินเนื้อหาสื่อและรู้เท่าทันขั้นตอนวิธีที่อาจสร้างอคติหรือความรุนแรงทางวาจาในโลกออนไลน์ส่วน ครอบครัวและผู้ปกครอง ควรเป็นแบบอย่างในการใช้สื่ออย่างสมดุล เพื่อให้บุตรหลานซึมซับพฤติกรรมเชิงบวก

การสร้างพื้นที่สังคมที่เป็นบวก

นอกเหนือจากการให้ความรู้และการส่งเสริมวิจารณญาณแล้ว การสร้างพื้นที่ออนไลน์ที่เป็นบวกและเอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ช่วยลดผลกระทบเชิงลบจากสื่อสังคม พื้นที่สังคมที่เป็นบวกนี้หมายถึงการสร้างสภาพแวดล้อมออนไลน์ที่เปิดโอกาสให้ผู้ใช้สามารถแบ่งปันข้อมูล ความรู้ หรือความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อกันและกัน โดยปราศจากการดูหมิ่นหรือก่อให้เกิดความแตกแยก

การสร้างพื้นที่ที่เป็นบวกนี้อาจทำได้โดยการสนับสนุนการใช้เครื่องมือที่ส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์ เช่น การใช้ระบบการกลั่นกรองความคิดเห็น (Moderation System) ที่มีความเป็นธรรม การสนับสนุนให้ผู้ใช้รายงานเนื้อหาที่เป็นพิษ (Toxic Content) และการสร้างกฎระเบียบในการใช้สื่อสังคมที่เน้นการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติ (Tufekci, 2017) นอกจากนี้ องค์กรหรือกลุ่มชุมชนควรมีบทบาทในการส่งเสริมและสร้างสรรค์เนื้อหาที่มีคุณค่าทางสังคม เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีและส่งเสริมการใช้สื่อสังคมอย่างมีความรับผิดชอบ การจัดการและลดผลกระทบจากสื่อสังคมจำเป็นต้องใช้แนวทางที่หลากหลาย ทั้งในด้านการส่งเสริมให้ผู้ใช้มีวิจารณญาณในการใช้สื่อดิจิทัล การสนับสนุนการศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อใหม่ และการสร้างพื้นที่สังคมออนไลน์ที่เป็นบวก แนวทางเหล่านี้จะช่วยลดผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้สื่อสังคม และส่งเสริมให้การใช้สื่อสังคมเป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์และพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นในระยะยาว การสร้างสังคมออนไลน์ที่เคารพและเห็นคุณค่าซึ่งกันและกันต้องอาศัยความร่วมมือของหลายภาคส่วน แพลตฟอร์มออนไลน์และบริษัทเทคโนโลยี ควรพัฒนาระบบคัดกรองเนื้อหาที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง (Hate speech) และส่งเสริมเนื้อหาเชิงบวกผ่านกลไกขั้นตอนวิธีที่โปร่งใส ภาครัฐโดยเฉพาะหน่วยงานกำกับดูแลสื่อ เช่น กสทช. ควรกำหนดนโยบายด้านจริยธรรมสื่อออนไลน์และกลไกคุ้มครองสิทธิของผู้ใช้ สถานศึกษาและครอบครัวควรปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ เคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง วัดและสถาบันศาสนาสามารถใช้สื่อสังคมเป็นพื้นที่เผยแพร่หลักธรรมทางจริยธรรม เพื่อเสริมคุณค่าทางใจในโลกดิจิทัล ในภาพรวมควรมีการสร้าง “พันธมิตรเพื่อสังคมออนไลน์เชิงบวก”

(Positive Digital Society Alliance) ที่รวมหน่วยงานรัฐ เอกชน และภาคประชาชนไว้ด้วยกัน เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติร่วมในระยะยาว

สรุป

สื่อสังคมได้กลายมาเป็นส่วนสำคัญของชีวิตประจำวันในสังคมไทย โดยมีผลกระทบอย่างลึกซึ้งทั้งในด้านบวกและด้านลบ ในแง่บวก สื่อสังคมได้เปิดโอกาสให้ผู้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว เพิ่มโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและการเมืองมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างเครือข่ายทางสังคมและการสร้างตัวตนในโลกออนไลน์ การสื่อสารผ่านสื่อสังคมช่วยให้ประชาชนสามารถเชื่อมต่อกับผู้คนจากหลากหลายภูมิหลัง วัฒนธรรม และมุมมอง ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดอย่างกว้างขวางและมีอิสระในการแสดงออกที่ไม่เคยมีมาก่อน อย่างไรก็ตามด้านลบของสื่อสังคมก็ไม่สามารถละเลยได้ ผลกระทบที่ชัดเจนคือการแพร่กระจายของข้อมูลที่ผิดหรือข้อมูลเท็จ ข่าวปลอม ซึ่งสามารถสร้างความเข้าใจผิดและส่งผลกระทบต่อทัศนคติของผู้คนในด้านต่างๆ เช่น การเมือง สังคม และวัฒนธรรม การเสพติดสื่อสังคมยังเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชน ผู้คนมักใช้เวลาอยู่กับอุปกรณ์สื่อสารแทนที่จะใช้เวลากับคนรอบข้าง ซึ่งอาจทำให้ความสัมพันธ์ในชีวิตจริงห่างเหินลง อีกทั้ง การใช้สื่อสังคมยังสามารถก่อให้เกิดความแตกแยกในสังคม โดยเฉพาะในประเด็นที่มีความเห็นแตกต่างทางการเมืองและวัฒนธรรม การแสดงความเห็นในโลกออนไลน์อาจนำไปสู่ความขัดแย้งที่ลุกลามสู่ชีวิตจริง ทำให้เกิดการแบ่งแยกและความไม่สมานฉันท์ในสังคม

ดังนั้นการสร้าง ความเข้าใจและการศึกษาถึงวิธีการใช้สื่อสังคมอย่างเหมาะสมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในยุคดิจิทัล ผู้ใช้สื่อสังคมควรได้รับการฝึกฝนให้มีความสามารถในการวิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูลก่อนการแบ่งปัน นอกจากนี้ควรมีการสร้างเครื่องมือหรือมาตรการที่ช่วยป้องกันการแพร่กระจายของข้อมูลเท็จและเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม การส่งเสริมให้เกิดการสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์บนสื่อสังคมก็เป็นแนวทางหนึ่งในการลดความขัดแย้งและส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมท้ายที่สุดการใช้งานสื่อสังคมควรเป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคมในทิศทางที่ดีขึ้น โดยผู้ใช้งานทุกคนต้องมีความรับผิดชอบและตระหนักถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อทั้งตนเองและสังคมโดยรวม

เอกสารอ้างอิง

- ชญาธิกา ศรีวิชัย. (2561). การดูแลตนเองของเด็กวัยรุ่นติดสื่อสังคมออนไลน์.วารสารพยาบาลทหารบก ,19(2), 19-25.
- บุษยากร ตีระพุดติกุลชัย. (2023). อิทธิพลของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารศาสตร์, 16(2), 78. สืบค้น จาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jcmag/article/view/265027>

- ปัทมาภรณ์ สุขสมโสด และปฐมพงษ์ พุ่มพุกษ์. (2564). ผลกระทบของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ต่อการเปลี่ยนแปลงค่านิยมวัยรุ่นในพระนครศรีอยุธยา. วารสารวิชาการอยุธยาศึกษา, 13(1), 119-137
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jas/article/view/248540/167908>
- มนทิรา กิตติวงศ์. (2563). สื่อสังคมสื่อยุคดิจิทัล: ประโยชน์มีมากแต่โทษก็ไม่น้อย. วารสารสุขภาพไทย, 10(2), 78-90. <https://www.thaihealth.or.th>
- รุ่งนภา มณีชัย. (2562). Social Addiction: ผลกระทบชีวิตดิจิทัล. วารสารสุขภาพจิตและจิตเวช, 5(1), 34-47. <https://www.sikarin.com/health/social-addiction>
- สาวิณี พงษ์เจริญ. (2564). ผลกระทบของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ต่อการเปลี่ยนแปลงค่านิยมวัยรุ่นในประเทศไทย. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 12(3), 45-67. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jas/article/view/248540>
- Bakir, V., & McStay, A. (2018). Fake news and the economy of emotions: Problems, causes, solutions. *Digital Journalism*, 6(2), 154-175.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Boyd, D., & Ellison, N. (2007). Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210-230.
- Kemp, S. (2021). Digital 2021: Thailand. *DataReportal*.
- Liew, C. W. (2020). Social media and political participation in Thailand: the role of Facebook during the 2019 general election. *Asian Journal of Comparative Politics*, 5(4), 353-368.
- Livingstone, S. (2008). Taking risky opportunities in youthful content creation: Teenagers' use of social networking sites for intimacy, privacy, and self-expression. *New Media & Society*, 10(3), 393-411.
- Livingstone, S., & Sefton-Green, J. (2016). *The Class: Living and Learning in the Digital Age*. New York: NYU Press.
- Rodklai, M., & Kongsathid, M. (2024). The role of online social media in influencing opinions on public policies of Thai youth. วารสารรามคำแหง ฉบับรัฐประศาสนศาสตร์, 7(3), 100-124. สืบค้นจาก <https://so16.tci-thaijo.org/index.php/RJPA/article/view/1084>
- Thompson, J. B. (2005). *The Media and Modernity: A Social Theory of the Media*. Cambridge: Polity Press.

- Tajfel, H., & Turner, J. C. (1986). The social identity theory of intergroup behavior. In S. Worchel & W. G. Austin (Eds.), *Psychology of intergroup relations* (pp. 7-24). Chicago: Nelson-Hall.
- Tufekci, Z. (2017). *Twitter and Tear Gas: The Power and Fragility of Networked Protest*. Yale University Press.